

III.

Návrh programu „Národní program udržitelnosti I“ na podporu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

1. Název programu

Národní program udržitelnosti I (dále jen „Program NPU I“)

2. Identifikační kód programu

Pro účely evidence v informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací byl Programu NPU I Radou pro výzkum, vývoj a inovace dočasně přidělen kód „LO“.

3. Právní rámec programu

Program NPU I bude realizován podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění zákona č. 110/2009 Sb. (dále jen „Zákon“) a podle ostatních souvisejících právních předpisů.

Program NPU I je vyňat z oznamovací povinnosti podle čl. 108 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie, neboť splňuje podmínky Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách) - Úřední věstník Evropské unie L 214, 9. 8. 2008, s. 3-47 (dále jen „Nařízení Komise“).

4. Poskytovatel

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se sídlem Karmelitská 7, 118 12 Praha 1

5. Doba trvání programu

Program NPU I je navrhován pro léta 2013-2020, tj. předpokládá se doba trvání programu v délce 8 let.

6. Délka řešení projektů

Podpora bude poskytována na řešení jednoho projektu v délce trvání nejvýše 5 let. Všechny projekty Programu NPU I musí být ukončeny nejpozději k 31. 12. 2020 včetně.

7. Termín vyhlášení programu

Veřejná soutěž ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích Program NPU I (dále jen „veřejná soutěž“) bude vyhlášena podle Zákona, a to poprvé v roce 2012 se zahájením

poskytování podpory v roce 2013. Následně se předpokládá opakované vyhlášení veřejné soutěže v letech 2013 až 2015 se zahajováním poskytování podpory v letech 2014 až 2016.

8. Zaměření programu

Z Programu NPU I bude podporován rozvoj a udržitelnost projektů nových evropských center excelence, regionálních a dalších typů výzkumných center vybudovaných v ČR v letech 2007-2013/15 za finanční spoluúčasti Evropského fondu regionálního rozvoje (dále jen „Centra“). Samotné vybudování nové infrastruktury za účasti evropských strukturálních fondů nezakládá nárok na přidělení podpory ze státního rozpočtu v rámci tohoto programu. Podpora je určena pouze těm Centřům, která prokáží kvalitu stávající koncepce výzkumu a vývoje a managementu, kvalitní strategii a koncepci svého budoucího rozvoje v příštích 5 letech, prokazující schopnost produkce kvalitních výsledků VaVaI.

Návrhy výzkumných projektů ucházející se o podporu z Programu NPU I musí kromě produkce kvalitních výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „VaVaI“) zajistit dlouhodobou udržitelnost vybudované infrastruktury následným progresivním rozvojem výzkumně vývojových činností za maximálně efektivního využití všech kapacit a možných finančních zdrojů. Stěžejním předpokladem je proto formulace strategické koncepce VaVaI v návrhu projektu s konkrétně stanovenými cíli VaVaI, navazujícími na cíle a výsledky projektů Center.

Návrh projektu a v něm obsažené strategické výzkumné koncepce Center musí odrážet vyváženost jak zájmů výzkumné a aplikační sféry, tak jejich finančních podílů a míry uplatňování práv k výsledkům. Uchazeč bude muset již v návrhu projektu prokázat, že je schopen zajistit kofinancování projektu z dalších finančních zdrojů a tyto identifikovat a vyčíslit.

Návrh projektu, jehož kvalita bude předmětem hodnocení, musí pokrýt komplexní potřeby základního zabezpečení vybudované výzkumné infrastruktury Center. Podpora bude určena na pokrytí části provozních nákladů Center, pokrytí části nákladů na reinvestice v Centrech a pokrytí části mzdových nákladů zaměstnanců a studentů uchazeče a případně dalších účastníků projektu, kteří se podílejí na jeho řešení.

9. Cíle programu

Hlavním cílem Programu NPU I je trvalý rozvoj výzkumné infrastruktury Center, který podpoří sociální i ekonomický rozvoj regionů, kde Centra působí. Jde o jeden z možných nástrojů ke zvýšení konkurenceschopnosti českého výzkumu.

Odůvodnění a způsob dosažení cílů:

Program NPU I naplňuje závazky vlády ČR, které byly podmínkou čerpání Evropského fondu pro regionální rozvoj a vytváří příležitost pro zajištění financování významné části udržitelnosti výzkumné infrastruktury nově vybudované v letech 2007-2013/15 formou výzkumných projektů tak, aby byl zajištěn provoz, včetně nezbytné obnovy zařízení (reinvestice).

Cíle programu NPU I naplňují závazky, k nimž se ČR zavázala dopisem Rady pro výzkum, vývoj a inovace ze dne 3. května 2010 (08927/10-RVV) Evropské komisi k zajištění udržitelnosti Center v rámci Operačního programu „Výzkum a vývoj pro inovace“. Tento

finanční závazek činí 2,5 mld. Kč ročně v období 2016-2020 (viz příloha materiálu v části VI.).

Závazek udržitelnosti se však obecně vztahuje na všechny projekty Center a proto navrhovaný Program NPU I bude nástrojem finanční pomoci pro celé území ČR a motivací pro úspěšné realizátory projektů Center. Program NPU I financovaný z účelových prostředků státního rozpočtu ČR vytváří příležitost na podporu udržitelnosti a pro další rozvoj úspěšných projektů Center. Za tímto účelem byly stanoveny tyto dílčí cíle Programu NPU I:

- a) stabilně vytvářet a uplatňovat kvalitní výsledky VaVaI,
- b) zachovat a efektivně provozovat Centra ke stanovenému účelu,
- c) udržet, popř. navýšit počty vytvořených pracovních míst v Centrech, především pak výzkumných pracovníků,
- d) zachovat rozšířené nebo zrekonstruované kapacity v užívání pro účely VaVaI, zejména využívat výhradně pro účely VaVaI dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, který byl pořízen ze způsobilých výdajů projektů Center a umožnit jeho prostou obměnu v návaznosti na technologický rozvoj.

Sekundární cíle programu: Sekundární cíle odvozené z hlavního cíle odrážejí očekávané dopady a přínosy Programu NPU I ke zvyšování konkurenceschopnosti ČR v progresivních výzkumně vývojových oborech s vysokým potenciálem a k uplatňování výsledků VaVaI. K naplnění těchto cílů dojde podporou výzkumných (včetně personálních) kapacit Center a stabilizací jejich vzájemné spolupráce, spoluprací s podniky a jejich působením v regionu.

Mezi sekundární cíle patří:

- e) stabilizace podmínek pro systematický výzkum a vývoj v oblastech významných z hlediska budoucího růstu konkurenceschopnosti ČR,
- f) stabilizace a zajištění podmínek pro rozvoj dlouhodobé mezinárodní spolupráce ve VaVaI,
- g) dlouhodobé zajištění strategických partnerství výzkumné a podnikové sféry pro dosažení pokroku ve výzkumu a vývoji a pro implementaci jeho výsledků v inovacích,
- h) posílení interdisciplinarity výzkumu a vývoje,
- i) vytvoření podmínek pro rozvoj lidských zdrojů ve VaVaI a pro horizontální mobilitu výzkumných pracovníků.

Program NPU I by měl být zahájen v roce 2013, kdy již budou postupně ukončovány první projekty Center, a je plánován až do roku 2020, ve kterém bude končit pětileté období finanční udržitelnosti u projektů dokončených v roce 2015.

Koncepční návaznost na další souběžné programy a opatření:

Národní program udržitelnosti II (dále jen „Program NPU II“) je na rozdíl od Programu NPU I zaměřen na udržitelnost projektů Center, na které se nevztahuje Nařízení Komise.

Obě opatření se doplňují, ale nepřekrývají. Poskytovatel zajistí interně eliminaci všech případných možností překryvů u jednotlivých projektů individuálně.

Program NPU I svými cíli jednoznačně naplňuje též důležité úkoly plynoucí ze tří významných strategických dokumentů: Národního programu reforem České republiky 2011 schváleného usnesením vlády ČR ze dne 27. dubna 2011 č. 314 (oddíly III. 5.1 a III. 5.2), který vyzývá k podpoře návratnosti investic a jejich uplatňování pro potřeby podnikatelské sféry nebo k podpoře výzkumně vývojových aktivit v této sféře. Dále naplňuje v souladu s programovým prohlášením vlády ČR usnesení vlády ČR ze dne 27. září 2011 č. 713, o Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období let 2012 až 2020, a usnesení vlády ze dne 27. září 2011 č. 714, o Národní inovační strategii České republiky.

Program NPU I současně respektuje závěry, výzvy a doporučení členským státům EU plynoucí z důležitého evropského dokumentu, kterým je Sdělení Evropské komise "Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union"¹ z 6. 10. 2010, které mimo jiné vyzývá k podpoře a rozvoji ERA a k intenzivnější mezinárodní spolupráci za účelem zvyšování konkurenceschopnosti EU jako celku a zajištění vysoce kvalifikovaných lidských zdrojů ve VaVaI v Evropě, a to i podporou v rámci svých národních programů a strategií.

10. Očekávané výsledky programu

Očekávanými výsledky jsou měřitelné a hodnotitelné výsledky podle Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů, popř. jiné metodiky schválené vládou ČR a platné v den vyhlášení veřejné soutěže (dále jen „Metodika“).

Podmínkou úspěšného řešení projektu je produkce kvalitních, konkurenceschopných výsledků VaVaI vytvářených zaměstnanci příjemce, zveřejnění informací o těchto výsledcích a o jejich možných vazbách na výsledky aplikovaného výzkumu v mezinárodně uznávaných periodikách, stabilizace vytvořených podmínek pro úspěšný provoz a rozvoj výzkumné infrastruktury Centra. Očekávané výsledky a přínosy jednotlivých projektů musí odpovídat očekávaným výsledkům a přínosům Programu NPU I a jsou předmětem hodnocení. V každém projektu budou stanoveny indikátory výsledků podle aktuálně platné Metodiky.

V tomto programu mohou být podporovány pouze projekty, které odůvodněně předpokládají dosažení nových výsledků VaVaI spadajících mezi níže uvedené druhy výsledků dle kategorizace v Rejstříku informací o výsledcích (RIV) Informačního systému státní správy výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, které budou v průběhu řešení projektu vytvořeny a uplatněny některým ze členů řešitelského týmu projektu - zaměstnanců příjemce.

Předpokládá se vytváření dvou typů výsledků VaVaI:

1. Nové výsledky VaVaI vytvářené jednoznačně pod vedením členů řešitelského týmu v rámci výzkumné spolupráce Centra a uplatněné v RIV. Předpokládá se vytvoření nejméně 5 nových unikátních výsledků typu J – článek v odborném periodiku (časopise) nebo B – odborná kniha ročně.
2. Nové unikátní výsledky, za které se pro účely tohoto programu považuje výsledek, který byl dosažen jednoznačně zaměstnanci příjemce, kteří jsou členy řešitelského týmu a jejichž výsledek vytvořený v rámci projektu podpořeného v tomto programu bude

¹ COM (2010) 546: Sdělení Evropské komise "Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union", SEC (2010) 1161, Brusel, 6. 10. 2010

uplatněn příjemcem podpory v RIV výhradně jako výsledek tohoto projektu. Předpokládá se vytvoření nejméně 1 nového unikátního výsledku typu J – článek v odborném periodiku (časopise) nebo B – odborná kniha na 1 výzkumného pracovníka Centra ročně (nejméně pak 10 výsledků za Centrum ročně) a 5 výsledků typu P – patent nebo 5 výsledků typu Z – odrůda, plemeno nebo 10 výsledků typu N pro každý projekt za celou dobu řešení projektu.

3. Každý projekt podpořený z Programu NPU I musí dále prokázat mezinárodní spolupráci i spolupráci s veřejným a soukromým sektorem ve VaVaI, a to nejméně 5 úspěšně zakončenými projekty s dobou trvání nejméně 1 rok a s uplatněnými společnými výsledky hodnocenými podle Metodiky platné v době řešení projektu.

Dalším ze sledovaných a hodnocených ukazatelů mezinárodní a intersektorální spolupráce probíhající v rámci projektů bude mobilita výzkumných pracovníků a rozsah jejich společných výzkumných projektů.

Výsledky a plnění cílů projektů budou průběžně pravidelně kontrolovány a vyhodnocovány ve spolupráci s odborným poradním orgánem poskytovatele, ustanoveným pro účely tohoto programu, a to na základě stanoveného souboru indikátorů. Roční vyhodnocení a kontrola plnění stanovených cílů bude probíhat nejprve na úrovni jednotlivých projektů v souladu s ustanovením § 13 Zákona. Podrobnosti budou rozpracovány v zadávací dokumentaci veřejné soutěže ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích (dále jen „veřejná soutěž“) Programu NPU I.

11. Očekávané přínosy a dopady

Předpokládá se, že Program NPU I podpoří kapacity přibližně 50 výzkumných center v ČR, dosahujících nejúspěšnějších výsledků a rozvíjejících progresivní oblasti VaVaI. S ohledem na požadované typy výsledků projekty podpořené z Programu NPU I dlouhodobě zajistí podmínky a motivaci příjemců podpory k rozvoji efektivní mezinárodní spolupráce i spolupráce veřejného a soukromého sektoru ve VaVaI v ČR. To bude mít pozitivní dopad na rozvoj perspektivních oborů a na bezprostřední uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v inovacích. Očekávané posilování interdisciplinarity výzkumu a vývoje v ČR přispěje k nalezení nových přístupů a k získávání nových poznatků, které vytvoří základ pro specializaci ČR a růst její konkurenceschopnosti v těchto oblastech.

Významný pozitivní dopad budou mít podpořená Centra na přenos a rozvoj poznatků a znalostí do aplikační sféry. Kromě dalšího zhodnocení vložených investic budou zúročovány praktické i mezinárodní zkušenosti výzkumných pracovníků a předávány zejména těm začínajícím díky podporované mobilitě výzkumných pracovníků mezi veřejným a soukromým sektorem a zahraničním výzkumným prostředím. Při dodržení nadkritické velikosti každého podpořeného centra se odhaduje výměna zkušeností se zahraničním nejméně u 20 % výzkumníků, tj. přibližně u 500 osob.

12. Srovnání současného stavu v České republice a v zahraničí

Výzkumná centra byla v ČR v minulosti tradičně podporována nejvíce z programů MŠMT a to již od r. 1996 (např. programy VS, LN, LC, 1M). V posledních letech se rozšířil počet poskytovatelů podporujících projekty výzkumných center zejména o Grantovou agenturu ČR („Projekty na podporu excelence v základním výzkumu“) a Technologickou agenturu ČR (Program „Centra kompetence“).

V současné době se za podpory Evropského fondu regionálního rozvoje buduje řada nových výzkumných center mimo území hl. města Prahy, např. 8 center excelence v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (dále OP VaVpI) v prioritní ose 1 (Evropská centra excelence), 40 regionálních VaV center v prioritní ose 2 OP VaVpI (Regionální VaV centra). Celková alokace pro uvedené prioritní osy 1 a 2 OP VaVpI činí 1 613 mil. EUR², což v přepočtu při použití současného kurzu odpovídá přibližně 39,5 mld. Kč.

V Praze byly možnosti podpory v oblasti výzkumu omezeny pouze na jedinou výzvu Operačního programu Praha-Konkurenceschopnost (výzva 3.1), kde bylo podpořeno celkem 32 projektů s alokací 1,3 mld. Kč.³

Povinnou podmínkou pro zajištění udržitelnosti projektů výzkumných center podpořených ze strukturálních fondů nejen v ČR, ale i v dalších evropských zemích byl požadavek na zajištění části prostředků nezbytných pro provoz centra i z jiných finančních zdrojů než z veřejných prostředků státního rozpočtu. Obecně se předpokládá především využívání jednak zdrojů zahraničních (Rámcový program EU a další mezinárodní programy a projekty), tak především regionálních zdrojů soukromých, např. výnosů za poskytované výzkumné služby nebo smluvní výzkum, i výnosů od subjektů veřejné povahy, např. nemocnic, orgánů státní správy a samosprávy atp.

Program NPU I řeší situaci v ČR, která vznikla následkem úspěšného čerpání strukturálních fondů a existuje ve specifických, tuzemských podmínkách, a současně udržitelnost projektů podpořených z operačních programů zaměřených na výzkum. Její řešení je v ostatních členských zemích EU stejně jako v ČR teprve v počátcích. Proto mezinárodní kontext bude vyhodnocován a řešen na úrovni jednotlivých návrhů projektů při veřejné soutěži Programu NPU I podle hodnotících kritérií, která budou stanovena v zadávací dokumentaci. Přesto ze zveřejňovaných nezávislých analýz (např. analýz z let 2010 a 2011 vytvořených v rámci individuálních projektů národních Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost jako je AUDIT nebo EFIN) jednoznačně vyplývá, že činnost výzkumných center disponujících rozsáhlejší výzkumnou infrastrukturou, kde na VaVaI spolupracují subjekty z veřejného a soukromého sektoru, je třeba vždy částečně spolufinancovat z veřejných zdrojů, a to po dostatečně dlouhou dobu. V České republice je podíl neveřejných prostředků na spolufinancování činnosti center relativně nízký (jen asi 11%), což do značné míry snižuje motivaci k dosažení aplikovaných výsledků VaVaI realizovaných na trhu, jak dokládají např. zveřejňované statistiky ČSÚ z posledních let.

V evropských zemích se mimo jiné i díky strukturálním fondům částečně mění struktura financování výzkumu, jak lze např. doložit na studiích OECD⁴. Jak se však zde též uvádí, podrobné struktury financování národních a regionálních výzkumných center budovaných za přispění strukturálních fondů nejsou z jednotlivých zemí ještě obecně známy a mohou se výrazně lišit i dle oborového zaměření či typu organizace. Mění se i role a postavení výzkumných center a center excelence, v případech, kdy tato centra obhospodařují výzkumné infrastruktury národního či mezinárodního významu nebo je teprve nově budují právě za přispění zejména nadnárodních investičních či jiných fondů, vč. strukturálních. Další restrukturalizaci ve financování výzkumných center a způsobech zajišťování jejich

² Operační program „Výzkum a vývoj pro inovace“, Praha 2008

³ „List of Beneficiaries-Seznam příjemců podpory z fondů EU“(OPPK), Magistrát hl. města Prahy, 2011

⁴ OECD Science, Technology and Industry Outlook, OECD Publishing 2010; Integrating Science and Technology in Development Policies and International perspective (OECD Publishing 2007, republished vision)

udržitelosti na národní úrovni významně způsobila i ekonomická krize a situaci v jednotlivých zemích rychle mění i její přetrvávající důsledky. Z OECD studie vyplývají např. tyto skutečnosti:

- Obecně lze konstatovat, že udržitelnost výzkumných infrastruktur a center excelence v oblasti výzkumu je zajišťována převážně dvěma hlavními finančními zdroji
 1. finanční podporou z veřejných či neveřejných prostředků založenou na projektech a podléhajících soutěžích, jejichž poskytovateli může být stát, státní či na státu nezávislé agentury nebo velké podniky a nadnárodní společnosti (např. NASA)
 2. finanční podporou institucionálního typu, která nesměřuje ke konkrétním projektům či výzkumným programům a jejímiž poskytovateli jsou přímo zřizovatelé výzkumných center a stát.
- Obecně převažuje institucionální podpora z veřejných prostředků. V zemích jako je Švýcarsko, Německo, Rakousko nebo Holandsko, se tento typ podpory pohybuje v rozmezí 70-80%; kolem 60% se pohybuje v zemích, jako je Kanada, Izrael, Slovensko, Polsko a Norsko; 50% podíl pak tvoří institucionální financování v Belgii, Irsku nebo Austrálii.
- Institucionální podpora je často přidělována na základě výsledků peer-review hodnocení prováděných v minulosti nebo strategických rozhodnutích zřizovatelů či státu nebo v rámci oborových nebo odvětvových priorit poskytovatelů.
- V zemích jako je Nový Zéland nebo Korea převažuje naopak finanční podpora druhého typu, založená na projektech či programech podléhajících soutěžím. Zajímavé je, že i v Belgii nebo Irsku se její výše pohybuje až kolem 50%.
- Dalším zdrojem financování, který se jen postupně prosazuje, je mezinárodní spolupráce, pocházející ze smluvního výzkumu nebo založená na projektech a programech, včetně programů typu 7. Rámcového programu. Jde ale o minoritní komponentu pohybující se nejčastěji do 5% z rozpočtu organizace. Z evropských zemí dosahuje vyššího procenta pouze Belgie a Švýcarsko, kde obecně v průměru podíl zahraničních finančních zdrojů přesáhl v letech 2008-2010 hranici 10%.
- Podíl neveřejných finančních prostředků závisí na typu zřizovatele výzkumného centra či infrastruktury a odvětvovém zaměření. Vyšší podíl neveřejných prostředků se objevuje u multi- a interdisciplinárně orientovaných výzkumných center a center excelence nebo u center orientovaných na nové, progresivně se rozvíjející obory v oblasti aplikovaných věd, nebo které jsou přímo součástí technologických klastrů nebo technologických platforem, kde však tento vyšší podíl může mít také jen krátkého trvání.

13. Motivační účinek

Program NPU I bude podporovat projekty, které se soustředí na rozvoj výzkumných aktivit většího rozsahu, koordinačně i finančně náročné a s vyšší mírou rizikovitosti, které mohou významně urychlit rozvoj VaVaI v ČR, přinést kromě nových výsledků VaVaI i další významná pozitiva pro inovační procesy v ČR, rozšířit možnosti mezinárodní a regionální spolupráce ve VaVaI, které by bez veřejné podpory a koordinace stimulované právě prostřednictvím pobídky formulované v Programu NPU I nebylo možné realizovat. Současně se očekává, že řešení těchto projektů přispěje k urychlení procesu přelévání znalostí v regionu

působnosti výzkumného Centra, ale i v širším, minimálně oborovém měřítku v ČR. Program NPU I by měl uchazeče motivovat k aktualizaci a k optimalizaci výzkumných aktivit rozvíjejícího se Centra. Očekává se i zvýšení úrovně intersektorálního šíření poznatků a informací a zlepšení mezinárodní spolupráce ve VaVaI, vytváření nových příležitostí pro rozšíření mezinárodní spolupráce ve VaVaI, rozšíření spolupráce v regionu i napříč společenskoekonomickými sektory v rámci ČR. Současně by mělo dojít k významnému rozšíření příležitostí pro získávání dalších finančních zdrojů na pokrytí provozních nákladů výzkumné infrastruktury v období bezprostředně následujícím po ukončení podpory v rámci Programu NPU I.

Přítomnost motivačního účinku bude u jednotlivých projektů posuzována v souladu s čl. 8 Nařízení Komise při veřejné soutěži. Motivační účinek bude posuzován jednotně pro všechny příjemce za všechny jimi podané návrhy projektů. Uchazeč musí v návrhu projektu prokázat, že podpora přispěje zejména k realizaci projektu velkého rozsahu a s mnohem rozsáhlejšími cíli, popř. s vyšší finanční účastí podniků v projektu a zejména v kratší době než by tomu bylo bez poskytnutí podpory. Zhodnocení motivačního účinku bude součástí protokolu o výsledku hodnocení zpracovaném odborným poradním orgánem, který bude pro účely hodnocení návrhů projektů ustaven poskytovatelem.

14. Celkové výdaje programu

Celkové výdaje jsou na období trvání Programu NPU I rozvrženy v souladu s předpokládaným postupným zahajováním řešení jednotlivých projektů v návaznosti na vyhlášení veřejných soutěží, ve vazbě na délku projektů a způsob přiznávání výše podpory. Podíl výdajů státního rozpočtu na celkových výdajích reflektuje očekávanou průměrnou míru podpory v Programu NPU I ve výši kolem 50 % z celkových uznaných nákladů. Tato očekávaná průměrná míra podpory vychází z podmínek programu a dále ze skutečnosti, že je Program NPU I zaměřen na podporu projektů jak základního, tak aplikovaného výzkumu a částečně i experimentálního vývoje a podléhá nejen Zákonu, ale i Nařízení Komise.

období	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	celkem
celkové výdaje (v tis. Kč)	266 540	1 916 862	3 289 532	2 800 000	3 040 000	3 000 000	2 400 000	1 000 000	17 712 934
z toho ze státního rozpočtu na výzkum a vývoj (v tis. Kč)	133 270	958 431	1 644 766	1 400 000	1 520 000	1 500 000	1 200 000	500 000	8 856 467

Výdaje Programu NPU I byly navrženy na základě analýzy předpokládaných nákladů budovaných výzkumných center za účasti Evropského fondu regionálního rozvoje, zejména v rámci OP VaVpI. Tyto náklady byly zvoleny a vyčísleny pro program NPU I jako modelové. Současně byl zohledněn aktuální stav čerpání finančních prostředků projektů OP VaVpI v r. 2011 a jejich závazky pro dobu udržitelnosti. Každý projekt centra OP VaVpI povinně sestavoval svůj provozní rozpočet pro dobu realizace projektu a jeho udržitelnosti

včetně zdrojové finanční struktury pokrytí všech jeho nákladů a indikativní plán reinvestic s plánem finančního krytí a skladby finančních zdrojů⁵.

15. Způsobilost a uznané náklady projektů

Způsobilost nákladů projektů Programu NPU I se řídí ustanoveními § 2 odst. 2 písm. l) Zákona, čl. 5 odst. 5.1.4 Rámce a čl. 31 odst. 5 Nařízení Komise.

Veškeré způsobilé náklady projektu musí uchazeč v souladu s čl. 31 Nařízení Komise přiřadit již v návrhu projektu na konkrétní kategorie výzkumu a vývoje, tj. na základní či aplikovaný výzkum nebo na experimentální vývoj v návaznosti na konkrétní výzkumně vývojové aktivity. V případě nákupu služeb nebo pořízování majetku v rámci projektu musí příjemce postupovat podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách s výjimkou případů služeb ve VaVaI, na které se zákon o veřejných zakázkách nevztahuje a vztahuje se na ně ustanovení § 8 odst. 5 Zákona.

Způsobilými náklady projektu v tomto programu jsou:

- a) osobní náklady nebo výdaje výzkumných pracovníků, technických pracovníků a ostatního podpůrného personálu podílejících se na řešení projektu (včetně stipendií) v rozsahu nezbytném pro účely řešení projektu;
- b) kapitálové náklady nebo výdaje na pořízení a obnovu hmotného majetku nezbytného pro řešení projektu ve výši odpovídající době a rozsahu použití v projektu;
- c) kapitálové náklady nebo výdaje na pořízení a obnovu nehmotného majetku nezbytného pro řešení projektu ve výši odpovídající době a rozsahu použití v projektu (technické poznatky, patenty, software apod.);
- d) běžné provozní náklady nebo výdaje na údržbu a opravy hmotného a nehmotného majetku v rozsahu a po dobu nezbytnou pro řešení projektu;
- e) náklady nebo výdaje na služby externích dodavatelů nezbytné pro řešení projektu;
- f) náklady nebo výdaje na získání a uznání práv k průmyslovému vlastnictví, které je výsledkem projektu a které uplatňuje příjemce nebo další účastník projektu, který je výzkumnou organizací nebo malým nebo středním podnikem;
- g) další provozní náklady nebo výdaje vzniklé v přímé souvislosti s řešením projektu (např. materiál, drobný hmotný majetek);
- h) doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje vzniklé bezprostředně v přímé souvislosti s řešením projektu (např. režijní náklady na energie, administrativní náklady).

Doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje se musí vztahovat přímo k projektu, musí být vždy specifikovány a musí být vykazovány v souladu s metodikou vykazování skutečných nepřímých nákladů, tzv. „full cost model“. Pokud uchazeč/příjemce podpory nebo další účastník projektu tuto metodiku „full cost modelu“ neuplatňuje, musí být doplňkové (režijní) náklady nebo výdaje vykazovány v souladu s jinou platnou a běžně užívanou metodikou uchazeče/příjemce podpory schválenou pro vykazování skutečných nepřímých nákladů a

⁵ Součet výdajů Programu NPU I a Programu NPU II v jednotlivých letech, počínaje rokem 2016, činí 2,5 mld. Kč, což je částka vyčleněná pro zajištění udržitelnosti projektů center OP VaVpI a písemně potvrzená Evropské komisi Radou pro výzkum, vývoj a inovace dne 30. 4. 2010.

jejich způsobilost je v daném roce omezena maximální výší 20 % z celkových ročních uznaných nákladů projektu.

Pokud příjemce zahrne do způsobilých nákladů projektu technické zhodnocení majetku, který má v pronájmu, je povinen získat předem souhlas pronajímatele s tímto technickým zhodnocením. V případě, že nájemní vztah zanikl před ukončením projektu, dojde k finančnímu vypořádání vztahů souvisejících s tímto technickým zhodnocením v souladu s ustanovením § 667 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, u něhož jsou výdaje na pořízení zahrnuty do způsobilých výdajů projektu, nesmí příjemce po celou dobu řešení prodat ani jinak zcizit. Tímto není dotčena prostá obměna majetku, zejména v souvislosti s technologickým rozvojem, kdy se druhově stejný majetek nahrazuje technologicky rozvinutějším. Dojde-li v tomto případě k prodeji za předchozího souhlasu poskytovatele, je takto získaná částka za prodej či pronájem nahrazovaného majetku příjmem projektu, o kterou se snižuje podpora. Zřídít k majetku zástavní právo, věcné břemeno, dlouhodobě ho pronajmout či jinak právně zatížit lze jen s předchozím výslovným písemným souhlasem poskytovatele.

16. Forma, míra a výše podpory

Forma poskytování podpory: Podpora bude poskytována formou dotace právnickým osobám nebo zvýšením výdajů organizačních složek státu, organizačních složek územních samosprávných celků nebo organizačních jednotek ministerstev zabývajících se výzkumem a vývojem. Tato podpora bude poskytnuta jako účelová podpora podle § 7 odst. 3 Zákona po provedení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích dle § 17 a následujících ustanovení Zákona.

Použití podpory podléhá ustanovení § 8 a dalším souvisejícím ustanovením Zákona. Podpora bude poskytována na způsobilé náklady projektu odpovídající výzkumně vývojovým aktivitám vymezeným v návrhu projektu, které poskytovatel uzná jako nezbytné pro jeho realizaci. Z přidělené účelové podpory projektu lze hradit takové způsobilé náklady projektu, které vynakládá na realizaci projektu příjemce nebo další účastník projektu, které poskytovatel schválí na základě skutečností a zdůvodnění uvedených v návrhu projektu a které budou vymezeny ve smlouvě o poskytnutí podpory uzavřené s poskytovatelem (dále jen „uznané náklady projektu“).

Míra podpory:

Maximální výše (částka) podpory na jeden projekt, jehož předmětem je základní výzkum, se v souladu s čl. 6 odst. 1 písm. e) ustanovení i) Nařízení Komise omezuje na 20 mil. € (přepočteno podle kurzu Kč platného v den vyhlášení veřejné soutěže v Programu NPU I).

Maximální výše (částka) podpory na jeden projekt, jehož předmětem je aplikovaný výzkum, se v souladu s čl. 6 odst. 1 písm. e) ustanovení ii) Nařízení Komise omezuje na 10 mil. € (přepočteno podle kurzu Kč platného v den vyhlášení veřejné soutěže v Programu NPU I).

Maximální výše (částka) podpory na jeden projekt, jehož předmětem je experimentální vývoj, se v souladu s čl. 6 odst. 1 písm. e) ustanovení iii) Nařízení Komise omezuje na 7,5 mil. € (přepočteno podle kurzu Kč platného v den vyhlášení veřejné soutěže v Programu NPU I).

Míru podpory a její výši u jednotlivých uchazečů/příjemců podpory a projektů stanoví poskytovatel na základě výsledků hodnocení návrhů projektů a následně může být v průběhu

řešení projektů upravena na základě výsledků periodického hodnocení projektů v souladu se Zákonem, vyhlášenými podmínkami programu a při dodržení výše uvedených limitů podle Nařízení Komise. Kromě výše uvedených limitů je přidělení podpory v programu ještě omezeno hranicí 50% z celkových uznaných nákladů projektu. Požadavek podílet se na financování projektu je dostatečnou motivací pro uchazeče/příjemce podpory a další účastníky projektu, aby při realizaci projektu využil podpory maximálně efektivně a efektivně uplatňoval práva k výsledkům.

V každém projektu musí být vymezeny konkrétní výzkumné aktivity Centra, které budou hrazeny z projektu. Součástí nákladů může být i pořízení nebo reinvestice výzkumného zařízení Centra, přičemž požadovaná výše podpory musí odpovídat podílu využívání tohoto zařízení pouze pro výzkumné aktivity projektu a členění těchto aktivit do jednotlivých kategorií výzkumu. Ostatní náklady na provoz či pořízení tohoto zařízení musí příjemce získat z jiných zdrojů. V případě, že se ale bude jednat o veřejné prostředky mimo rámec programu, musí být tyto dle čl. 7., čl. 5.1.2 a popř. čl. 3.2 Nařízení Komise započteny do výpočtu při vyčíslení výše podpory a odečteny od podpory požadované příjemcem tak, aby byla dodržena povolená míra podpory a nedocházelo k dvojímu financování téže výzkumné aktivity z veřejných prostředků.

Přepokládá se, že finanční prostředky na další výzkumné aktivity Centra (nefinancované z projektu, ale využívající ve zbývajícím podílu příslušná výzkumná zařízení a výzkumnou infrastrukturu Centra) budou Centra získávat z účasti v tuzemských i zahraničních soutěžích a smluvním výzkumem. Současně bude zohledňována existence možnosti křížového financování povoleného v rámci některých operačních programů. Z těchto prostředků bude mít Centrum možnost kofinancovat zbývajících 50 % nákladů na reinvestice výzkumných zařízení. Tyto finanční zdroje bude ale nezbytně jednoznačně identifikovat a poskytovateli také pravidelně dokládat. V žádném případě nebude z Programu NPU I podporována výzkumná aktivita, která je současně financována z jiného veřejného finančního zdroje nebo takové zařízení, kde není zajištěna zbývajících část nákladů na jeho provoz či pořízení.

Pro efektivní posouzení zdrojů financování a jejich kontrolu, v zájmu eliminace rizika financování stejných aktivit z více zdrojů a odstranění těch případů, kdy by celková míra veřejné podpory mohla překročit míru dovolenou podle Nařízení Komise, bude ostatním poskytovatelům umožněn přístup k údajům o podaných návrzích projektů programu NPU I v rozsahu vymezeném v zadávací dokumentaci, a to v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb. a se zvláštními právními předpisy⁶, případně bude poskytnuta jiná vhodná, vzájemně dohodnutá forma součinnosti.

17. Příjemci podpory

Příjemce může v souladu s čl. 8. žádat podporu z Programu NPU I pouze na výzkumný projekt za účelem rozvoje a udržitelnosti projektů nových evropských center excelence, regionálních a dalších typů výzkumných center vybudovaných v ČR v letech 2007-2013/15 za finanční spoluúčasti Evropského fondu regionálního rozvoje. V současné době se předpokládá především účast 42 center vybudovaných v rámci Operačního programu Výzkum

⁶ Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

a vývoj pro Inovace a 32 center vybudovaných v rámci Operačního programu Praha-Konkurenceschopnost. Každé z těchto Center může v rámci NPU I podat nejvýše 1 projekt.

Příjemcem podpory může být výlučně výzkumná organizace v souladu se Zákonem a Nařízením Komise, která řeší projekt samostatně nebo ve spolupráci s dalšími účastníky projektu. Každý podaný projekt, který byl vybrán ve veřejné soutěži podle Zákona a kde poskytovatel rozhodl o poskytnutí podpory na jeho řešení v rámci Programu NPU I, bude však mít pouze jediného příjemce podpory.

Účast třetích osob jako dalších účastníků projektu může mít pouze charakter účinné spolupráce ve VaVaI, smluvního výzkumu nebo běžných dodavatelsko-odběratelských vztahů v souladu s čl. 31 Nařízení Komise a dalšími platnými zákonnými předpisy. Již v návrhu projektu musí být v tomto případě jednoznačně definovány vzájemné vztahy a vzájemné kompetence všech těchto osob pro celé období jejich působení a účasti v projektu za účelem plnění konkrétních dílčích cílů projektu, uplatňování výsledků projektu a uplatňování práv k těmto výsledkům a musí být vymezeny jejich role v rámci projektu. Tyto vztahy musí být již v návrhu projektu písemně potvrzeny všemi těmito osobami jako dalšími účastníky projektu s výjimkou případů, kdy bude příjemce postupovat podle zvláštního právního předpisu⁷. Účast třetí osoby v projektu musí být vždy předem schválena poskytovatelem.

18. Způsobilost uchazečů o podporu

Každý uchazeč o podporu a další účastníci projektu, pokud existují, musí prokázat způsobilost podle ustanovení § 18 Zákona. Povinnost prokázat svoji způsobilost se vztahuje na všechny uchazeče i další účastníky projektu.

Poskytovatel dále požaduje od uchazeče a dalších účastníků projektu současně prokázat způsobilost podle ustanovení § 18 odst. 8 Zákona takto:

1. uvést v návrhu projektu výčet 3 nejvýznamnějších výsledků a úspěšně zrealizovaných projektů či jiných aktivit řešitele a dále uvést 1 významný výsledek každého dalšího jednotlivého člena řešitelského týmu složeného výhradně ze zaměstnanců uchazeče/příjemce podpory (a dalšího účastníka projektu, pokud existuje) za uplynulý kalendářní rok,
2. doložit vyjádření Řídícího orgánu příslušného operačního programu, že nejsou známy žádné překážky bránící úspěšnému dokončení projektu Centra.

19. Způsob a obecná kritéria hodnocení projektů

Projekty Programu NPU I budou hodnoceny ve třech fázích; hodnocení návrhů projektů, průběžné a závěrečné hodnocení řešených projektů. Způsob hodnocení se upřesní v zadávací dokumentaci Programu NPU I při vyhlášení veřejné soutěže.

Hodnocení návrhů projektů

Návrhy projektů budou komplexně hodnoceny v souladu s principy stanovenými v § 21 Zákona.

⁷ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.

Každý uchazeč o podporu v Programu NPU I musí ve svém návrhu projektu prokázat, že je schopen zajistit efektivní využívání a provoz vybudované infrastruktury, dosahovat mezinárodně uznatelných a konkurenceschopných výsledků a že jím navrhovaný způsob využití vybudované a provozované výzkumné infrastruktury je perspektivní. K tomu je zapotřebí dostatek finančních prostředků, stejně jako kvalitní tým odborníků, manažerů, dobrá strategie a koncepce řízení provozu.

Přijímání a hodnocení návrhů projektů se řídí ustanovením § 21 Zákona. Do procesu hodnocení návrhů projektů budou zapojeni také externí zahraniční odborníci. Návrhy projektů pro hodnocení budou proto předkládány v českém a anglickém jazyce.

A) Kritéria hodnocení návrhů projektů:

Pro výběr návrhů projektů byla stanovena kritéria ve dvou kategoriích:

Kategorie A1:

- A1-1) Infrastruktura Centra, vybavení a využití
- A1-2) Kvalita dosavadních výzkumných programů Centra, včetně vyhodnocení výsledků VaVaI, které vytvořily výzkumné týmy složené ze zaměstnanců uchazeče/příjemce podpory za uplynulý kalendářní rok
- A1-3) Efektivita dosavadního provozu Centra (finanční a legislativní aspekty, včetně rozpočtu a využívání finančních zdrojů - podíl soukromého kapitálu, zahraničních zdrojů atd.)
- A1-4) Management Centra
- A1-5) Řízení lidských zdrojů Centra
- A1-6) Dosavadní spolupráce Centra s aplikační sférou

Kategorie A2:

- A2-1) Strategická koncepce výzkumných aktivit infrastruktury v regionálním a mezinárodním kontextu, včetně koncepce řízení a rozvoje lidských zdrojů pro období řešení projektu a podílu týmů složených ze zaměstnanců uchazeče/příjemce podpory, očekávané výsledky, jejich typy a kvantifikace
- A2-2) Provozní strategie a politika řízení vnějších vztahů infrastruktury (regionální a mezinárodní aspekty, strategie a plán získávání finančních zdrojů)
- A2-3) Přítomnost motivačního účinku, potřebnost a přiměřenost reinvestic, efektivita provozu infrastruktury. Přítomnost motivačního účinku bude u jednotlivých projektů posuzována v souladu s čl. 8. Nařízení Komise.

Kritéria v každé z jednotlivých kategorií budou bodově hodnocena souhrnně v rozmezí 0-50 procentních bodů. Podrobnosti budou rozpracovány v zadávací dokumentaci a zveřejněny při vyhlášení veřejné soutěže v Programu NPU I.

B) Průběžné a závěrečné hodnocení projektů

Každý projekt bude průběžně monitorován a hodnocen poskytovatelem.

První průběžné hodnocení bude zahajováno po 12 měsících řešení projektu a bude zahrnovat zejména plnění indikátorů projektu, cílů strategické výzkumné agendy, cílů Programu NPU I a splnění dalších podmínek podle § 13 Zákona. Příjemce k tomuto účelu předloží návrh na upřesnění řešení projektu v dalším období.

Průběžné a závěrečné hodnocení podpořených projektů bude probíhat ve spolupráci s odborným poradním orgánem poskytovatele ve dvou stupních:

- I. **Monitoring:** V tomto prvním případě jde o sledování souladu prací na projektu s plánovaným harmonogramem a souladu využití prostředků s plánovaným rozpočtem projektu pomocí průběžné monitorovací zprávy předložené příjemcem, případně kontrolou na místě. Rovněž bude sledováno plnění povinností o předávání informací do IS VaVaI podle § 31 Zákona.
- II. **Evaluaace:** V tomto druhém případě bude poskytovatelem provedeno hloubkové vyhodnocení řešených projektů. Hodnocení provede poskytovatel ve spolupráci s odborným poradním orgánem ustaveným k programu, a to na základě podrobné průběžné nebo závěrečné monitorovací zprávy předložené příjemcem a kontrolou na místě nebo v oponentním řízení. Hodnocení projektů ve II. stupni bude prováděno poskytovatelem vždy při zjištění nesouladu v I. stupni hodnocení a vždy po ukončení řešení každého projektu. Hodnocení ve II. stupni bude prováděno jako průběžné hodnocení (v souladu se Zákonem) rovněž po uplynutí 24 měsíců od zahájení řešení projektu. Při tomto hodnocení budou podrobně kontrolovány dosažené výsledky ve VaVaI, průběh plnění monitorovacích indikátorů projektu, využití infrastruktury pro VaVaI, mezinárodní spolupráce a spolupráce s veřejným a soukromým sektorem ve VaVaI, soulad činnosti Centra se schváleným harmonogramem prací, soulad využití prostředků s plánovaným rozpočtem, řízení lidských zdrojů a další skutečnosti podle schváleného projektu.